



---

**Državni izpitni center**

---



M 0 8 2 5 0 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

# **GEOGRAFIJA**

---

---

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 28. avgust 2008

---

**SPLOŠNA MATURA**

---

### **Splošna navodila zunanjim ocenjevalcem**

1. Zunanji ocenjevalec mora smiselno slediti navodilom za ocenjevanje, v katerih so zapisani moderirani odgovori za posamezen izpitni komplet.
2. Če kandidat poleg pravilne ugotovitve napiše še izključujočo, nepravilno trditev, se odgovor ovrednoti z nič (0) točkami.
3. Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.
4. Slovenska zemljepisna imena in geografski pojmi morajo biti v celoti poimenovani pravilno.
5. Pri tujih poimenovanjih naselbinskih in nenaselbinskih zemljepisnih imenih se dopušča zamenjava ali izpustitev ene črke.
6. Pri vprašanjih višjega nivoja (pojasnite, analizirajte, ovrednotite) so v rešitvah navedeni le elementi. Za pravilni odgovor se upošteva, če kandidat uporabi vsaj en element v smiselni besedni zvezi.

**IZPITNA POLA 1 (Obča geografija – Izbrane regije)****A1 – OBČA**

1. DA, NE, DA  
*Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.*
2. 4, 2, 3, 1, 2  
*Za pet pravilnih odgovorov 2 točki, za štiri ali tri 1 točka.*
3. Geografska širina / oddaljenost od ekvatorja  
**1 točka**
4. A – iglasti gozd / tajga / borealni gozd  
B – stepsko rastlinstvo / stepa / visokotravna stepa / nizkotravna stepa  
C – puščavsko rastlinstvo  
D – tropski deževni gozd / vlažni tropski gozd  
*Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.*
5. Vzrok: To je izredno rodovitno območje / prevladuje črna prst (černozjom) / tu so dobre možnosti za poljedelstvo.  
*Negativne posledice:* Kmetijstvo degradira prst / zaradi namakanja se prst zasoljuje / manjšanje obsega Kaspijskega in Aralskega jezera zaradi namakanja / onesnažena podtalnica zaradi kmetijstva.  
*Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.*

**A2 – OBČA**

6. 8 preb./km<sup>2</sup>  
**1 točka** (*Zapisana mora biti tudi merska enota.*)

7.
 

Območje	Vzrok
1	Tundrsko podnebje / pomanjkanje rodovitne prsti / problematika permafrosta / kratki dnevi pozimi / pomanjkanje svetlobe / nizke temperature / gorati relief
2	Premalo padavin / sušnost / puščava
3	Rodovitna prst / bližina reke
4	Območje tropskega deževnega gozda / tropsko vlažno podnebje / sprana prst / visoke temperature / gorati relief

*Za vse pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.*

8.
 

Država	Rodnost ‰	Smrtnost ‰	Naravni prirastek ‰
Danska	12	<b>11</b>	1
Egipt	<b>26</b>	6	20
Švedska	10	11	<b>-1</b>

*Za vse pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.*

9. Številka: 1  
*Vzroki:*  
Starostna piramida 1 prikazuje manjšo rodnost. / Manjši delež mladega prebivalstva. / Večji delež starejšega prebivalstva. / Daljša življenjska doba. / Piramida predstavlja četrto fazo demografskega prehoda. / Je gospodarsko bolj razvita država.  
*Za pravilno poimenovano državo 1 točka, za vsak pravi vzrok 1 točka, skupaj 3 točke.*
10. *Razvoj prebivalstva:* Prebivalstvo bo še naraščalo. / Več prebivalstva v zrelem, aktivnem, reprodukcijskem obdobju.  
*Gospodarska posledica:* Večja potreba po delovnih mestih. / Več potrebnih služb. / Večja brezposelnost.  
*Za pravilno poimenovan nadaljnji razvoj 1 točka, za pravilno opisano gospodarsko posledico 1 točka, skupaj 2 točki.*

**B1 – SVET**

11. *Tip reliefa*: puščavski / eolski / vetrni relief  
*Skupina naravnega rastlinstva*: tropski deževni gozd / vlažni tropski gozd  
*Za oba pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.*
12. DA, DA, NE, DA  
*Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.*
13. Hladni (Benguelski) morski tok.  
 Prevladujoči vzhodni vetrovi / pasati.  
 Lega ob povratniku. Visok zračni pritisk.  
**1 točka**
14. *C (odseljevanje)*: Pomanjkanje padavin. Povečana sušnost. Pogosta lakota. Ohranjanje tradicionalnega življenja. Primanjkuje delovnih mest. Politična nestabilnost. *Odgovora "klimatske spremembe" ne upoštevamo.*  
*D (priseljevanje)*: Milo sredozemsko podnebje. Delovna mesta v različnih gospodarskih dejavnostih. Višja gospodarska razvitost. Študij na univerzah.  
*Za oba pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.*
15. *Jezero*: Viktorijino jezero  
*Pojasnitev*: Možnost ribolova v jezeru, ki daje zaslužek oziroma delovna mesta prebivalstvu. Rodovitna vulkanska prst omogoča kmetovanje.  
 Višja nadmorska višina jezera ustvarja ob ekvatorju primernejše podnebje za življenje prebivalstva.  
*Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.*

**B2 – SVET**

16. B  
**1 točka**
17. *Graf 1*: 1947  
*Graf 2*: 2001  
*Celina*: Azija  
*Za pravilno navedbo obeh letnic 1 točka, za navedbo celine 1 točka, skupaj 2 točki.*
18. *Modra*: železova ruda  
*Črna*: premog / črni, rjavi premog  
*Rdeča*: nafta / nafta in zemeljski plin  
*Za tri odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.*
19. *Kazalec za visoko razvitost*: Avstralija ima visok BDP. / Ima visoko stopnjo urbanizacije. / Značilna je postindustrijska družba. / Večina aktivnega prebivalstva je zaposlenega v terciarnem in kvartarnem sektorju. / Nizek delež kmetijskega prebivalstva.  
*Podobnost manj razvitim državam*: V izvozu prevladujejo surovine (rude in premog) / kmetijski pridelki (pšenica, volna, meso).  
*Za vsak opis po 1 točko, skupaj 2 točki.*
20. Avstralsko gospodarstvo temelji tudi na drugih gospodarskih panogah (rudarstvu, kmetijstvu, industriji, turizmu in drugih storitvenih dejavnostih), zato ni tako odvisno od ribolova kakor v Islandiji, ki za razvoj drugih gospodarskih panog nima tako dobrih možnosti. / Tropska morja okoli Avstralije količinsko niso tako bogata z ribami. / Okoli Islandije so bogatejša ribolovna območja.  
*Za smiselno pojasnilo 1 točka.*
21. Avstralske farme so izredno velike in zato donosne, kljub temu da je kmetovanje ekstenzivno. / Kmetijstvo je specializirano. / Kmetijstvo je prilagojeno naravnim danostim in upošteva naravne omejitve. / Kmetijstvo je usmerjeno v izvoz.  
*Za vsak odgovor 1 točka, skupaj 2 točki.*

**C1 – EVROPA**

22. Celinsko podnebje / celinsko vlažno podnebje / lega na Ruski plošči / uravnan / nižinski / ravninski relief / nizka obala / lagunski tip obale / prevlada mešanega gozda / listnatega gozda / številna ledeniška jezera / ledeniško preoblikovano površje / morensko gradivo / veliko površinskih voda / lega ob morju  
*Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.*
23. Večja gospodarska razvitost nordijskih držav. / Višji življenjski standard nordijskih držav. / Nižji BDP v pribaltskih državah. / Prevlada protestantske vere v nordijskih državah. / V pribaltskih državah tudi katoliška in pravoslavna vera. / V pribaltskih državah je večja vloga kmetijstva. / Slabše razvito kmetijstvo. / V pribaltskih državah je slabše razvita industrija. / Ekološko bolj obremenjujoča. / Manj homogena nacionalna sestava v pribaltskih državah. / Rusifikacija v pribaltskih državah.  
*Za vsak pravilen odgovor 1 točka, skupaj 2 točki.*
24. *Delež:* Delež teh narodov se je povečal. *Upošteva se tudi pravilna navedba deležev po posameznih državah.*  
*Razlog:* razpad SZ / skupne sovjetske države / odseljevanje ruskega prebivalstva / porast narodne identitete in nacionalne pripadnosti pribaltskih narodov / prenehanje rusifikacije  
*Za vsak pravilen odgovor 1 točka, skupaj 2 točki.*
25. Internet (vse storitve v domeni interneta) / dostop do interneta/internetne telefonije (Skype) / bančna nakazila potekajo po spletu / e-uprava / mobilni telefon  
*Za pravilno navedeni obe storitvi 1 točka.*
26. *Opis:* Gospodarska rast je večja v Talinu kakor v preostali državi. / Talin ustvari več od polovice celotnega estonskega BDP.  
*Migracijski saldo:* Pozitiven / višji  
*Pojasnitev:* V mesto bo prihajalo čedalje več delovne sile. / Opirala se bodo nova delovna mesta. / Mesto ima nove naložbe. / Močno finančno vlaganje.  
*Za vsak pravilen odgovor 1 točka, skupaj 3 točke.*

**C2 – EVROPA**

27. 1 – Dinarsko gorstvo, Dinaridi  
2 – Panonska kotlina (nižina)  
3 – Rodopi  
4 – Vlaška nižina  
*Za štiri pravilno vpisane pokrajine 2 točki, za tri ali dve 1 točka.*
28. 

<i>Ime države:</i> Makedonija	<i>Ime države:</i> Bolgarija
-------------------------------	------------------------------

  
*Za obe pravilno napisani državi 2 točki, za eno 1 točka.*
29. *Bošnjaki:* islam, muslimanska vera, muslimani  
*Srbi:* pravoslavna vera, pravoslavci  
*Hrvati:* katoliška vera, katoliki  
*Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.*
30. *Vzroki:* Enostransko usmerjena industrija. / Prevladuje težka industrija ali premalo predelovalne industrije. / Izguba vzhodnega trga. / Ni več poceni surovin in energije iz Rusije. / Industrija je ekstenzivna, zastarela. / Energetsko potratna industrija. / Veliko onesnaževanje okolja. / Nekonkurenčni izdelki. / Politične spremembe – padec komunizma.  
*Spremembe:* Poteka intenzivno prestrukturiranje. / Zaradi tujih naložb se odpirajo novi obrati. / Zaradi vključitve v EU je več tujih naložb.  
*Za dva pravilna vzroka 1 točka in za smiselno spremembo 1 točka, skupaj 2 točki.*
31. – Premajhno vlaganje v kmetijstvo / pomanjkanje delovne sile / neustrezna kvalifikacijska sestava / ekološki problemi / ostanki kombinatov / ostanki planskega gospodarstva ...  
– Denacionalizacija in privatizacija zemlje ...  
*Za oba vzroka 2 točki, za enega 1 točka.*

**IZPITNA POLA 2 (Geografija Slovenije)****D1 – SLOVENIJA**

1. Marec je mesec, ki ima eno najnižjih količin padavin v letu (v Mariboru je konec zime oziroma v začetku pomladi nižek padavin oziroma sušna doba). / Marec ima najmanj padavin med pomladnimi meseci.  
**1 točka**
2. poleti  
jeseni  
burja  
Subpanonska Slovenija / Subpanonska pokrajina  
*Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.*
3. 3  
1, 2  
3  
1  
2, 3  
*Pri 2. in 5. navedku sta možna dva odgovora.  
Za pet pravilnih odgovorov 2 točki, za štiri ali tri 1 točka.*
4. 1 (vreme pozimi): oblačno / padavinsko / razmeroma toplo glede na letni čas / odjuga  
2 (vreme pozimi): suho / mrzlo / hladno / temperaturna inverzija z meglo po kotlinah in dolinah / burja na Primorskem  
3 (vreme poleti): suho / vroče / toplo / soparno vreme / motno ozračje, slaba vidljivost / pogoste nevihte  
*Za vse tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.*
5. B  
*Pojasnitev:* Zaradi višjih temperatur in manjše količine padavin bo večja nevarnost kmetijskih suš in izgube pridelka zaradi njih.  
Zaradi višjih temperatur bo daljša vegetacijska doba, možnost več pridelkov v enem letu.  
Višje temperature bodo izboljšale možnosti za uspevanje toplotno zahtevnih kultur.  
Višje temperature utegnejo povzročiti pojav škodljivcev in bolezni, ki jih zdaj ne poznamo ali ne povzročajo večjih težav.  
Zaradi višjih temperatur se bo povečal izbor kulturnih rastlin v višjih predelih.  
Večje potrebe po namakanju.  
*Za pravilno obkrožen odgovor in pravilno pojasnitev 2 točki, za pravilno obkrožen odgovor in brez pojasnitve oziroma z neustrezno pojasnitvijo 1 točka.*

**D2 – SLOVENIJA**

6. Čatež ob Savi, Portorož, Podčetrtek  
*Za vse tri kraje 2 točki, za dva 1 točka.*
7. Subpanonska Slovenija, Subpanonske pokrajine  
**1 točka**
8. Rogaška Slatina, Radenci  
**1 točka**
9. Večja urejenost krajev. Boljša opremljenost z infrastrukturo. Večja možnost za rekreacijo in kulturne dejavnosti. Večja ponudba/več trgovin. Možnost zaposlitve. Razvoj spremljajočih dejavnosti. Širjenje naselja.  
*Za dve posledici 2 točki, za eno 1 točka.*

10. *Vzrok zmanjšanja:* Razpad SFRJ. Politična in vojaška nestabilnost regije. Osamosvojitve. Nižji standard. Gospodarska kriza.  
*Pojasnitev povečanja:* Večji delež ostarelega prebivalstva. Večja skrb za zdravje v povezavi z daljšo delovno dobo. Manjši obisk Hrvaške (Dalmacije).  
*Za opis vzroka 1 točka, za smiselno pojasnitev 1 točka, skupaj 2 točki.*
11. *Oblika turizma:* kmečki turizem / turizem na kmetijah  
*Pojasnitev:* Tradicionalno, mirno in naravno okolje. / Dejavnost omogoča preživetje posameznim kmetijam. / Drugačne vrednote. / Več mestnega prebivalstva. / Pestra kulinarčna ponudba.  
*Za obliko 1 točka, za smiselno pojasnitev 1 točka, skupaj 2 točki.*

## E1 – SLOVENIJA

12. Vzhodno Predalpsko hribovje / Posavsko hribovje  
**1 točka**
13. Močni nalivi / močna odjuga / velike strmine / debela plast prepereline / tektonska nestabilnost / slaba poraščenost (izsekavanje gozda) / nepremišljeni posegi pri gradnjah / neustrezna raba tal / kamnine podvržene plazenju  
*Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.*
14. Slika 2  
**1 točka**
15. *Tip podeželskega naselja:* samotna kmetija / samnja  
*Bioklimatski višinski pas:* hribski pas  
*Za vsak pravilen odgovor 1 točka, skupaj 2 točki.*
16. C magmatske / metamorfne kamnine  
 D sedimentne kamnine / usedline  
*Za oba pravilna odgovora 1 točka.*

17.

Gospodarske dejavnosti	Čas gospodarske pomembnosti		Naravnogeografska značilnost ali vir
	Pred 2. svetovno vojno	Po 2. svetovni vojni	
Glažute / steklarstvo	x		Les / oglje / kremenčev pesek
Fužine	x		Surovine / rude
Gozdarstvo	x	x	Gozdovi / les
Splavarstvo	x		Gozdovi / les / vode
Energetika, HE, hidroenergija		x	Reke / vodnatost / rečni režim / ozka dolina
Ogljarstvo	x		Les / oglje
Turizem		x	Relief / podnebje / ohranjena lepa pokrajina
Rudarstvo	x		Rude
Industrija	x	x	Rude / surovine
Železarstvo	x	x	Rude
Kamnoseštvo	x	x	Kamnine / surovine
Živinoreja / kmetijstvo	x	x	Travniki / pašniki / nižje temperature / višji svet/hribovit svet

*Za devet ali osem odgovorov 3 točke, za sedem, šest ali pet 2 točki, za štiri ali tri 1 točka.*

**E2 – SLOVENIJA**

18. Snežnik – 2                      Javorniki – 2  
Pokljuka – 1                      Bloke – 2  
*Za štiri odgovore 2 točki, za tri 1 točka.*
19. Bohinjsko jezero je ledeniško, Cerknjsko pa je kraško/presihajoče jezero.  
Bohinjsko jezero je globlje od Cerknjskega.  
Bohinjsko jezero leži na nižji nadmorski višini kakor Cerknjsko jezero.  
Bohinjsko jezero je hladnejše.  
Na/ob Bohinjskem jezeru se odvija več turističnih dejavnosti.  
*Za obe razliki 1 točka.*
20. Ker ponori (požiralniki, estavele) ne morejo sproti odvajati v podzemlje velike količine vode. / Ker se zviša nivo skalne (kraške) vode, ki v estavelah prihaja na površje.  
*Za smiselno pravičen odgovor 1 točka.*
21. – *Reliefna oblika v alpskih regijah:* dolina, ledeniška dolina, kotlina  
*Zemljepisno ime:* Bohinj / dolina Save Bohinjske / Zgornjesavska dolina / dolina Save Dolinke / Trenta / Zgornja soška dolina / Soška dolina / Bovška kotlina / Jezersko  
– *Reliefna oblika v dinarsko-kraških regijah:* kraško polje, podolje, uvala, kraški ravnik  
*Zemljepisno ime:* Notranjsko podolje / Dobro polje / Ribniško-Kočevsko polje / Ribniško-Kočevska dolina (podolje) / Ribniško polje / Kočevsko polje / Pivka / Dolenjsko podolje / Loški Potok / Bela krajina  
*Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.*
22. *Naravno bogastvo:* les, gozd  
*Industrijska panoga:* lesna industrija  
*Vpliv na prebivalstvo:* Industrijski obrati omogočajo zaposlitev lokalnemu prebivalstvu in tako ohranjajo poselitev teh pokrajin. / Omejujejo odseljevanje. / Zmanjšujejo depopulacijo.  
*Za navedbo naravnega bogastva in industrijske panoge 1 točka, za vpliv na prebivalstvo 1 točka, skupaj 2 točki.*
23. Postojnska vrata so nižji preval kakor Vršič. / So najnižji naravni prehod iz Padske nižine v Panonsko kotlino.  
Postojnska vrata so del 5. evropskega prometnega koridorja, zato je veliko tranzitnega prometa. / So del evropskega cestnega omrežja. / Skozi Postojnska vrata poteka krak slovenskega cestnega in železniškega križa.  
V bližini je Postojnska jama, ki ima velik turistični promet.  
Prek Postojnskih vrat poteka avtocesta (boljša prometnica), prek Vršiča pa je cesta slabša.  
Postojnska vrata so prevozna vse leto, medtem ko je cesta čez Vršič pozimi večinoma zaprta.  
*Za vsako smiselno pojasnjeno razliko 1 točka, skupaj 2 točki.*